

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Practica Octaviani Vestrii I. C. Foro Corneliensis

Vestri, Ottaviano

Coloniae Agrippinae, 1597

VD16 V 940

De notarijs actuarijs caussarum sacri palatij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63002](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63002)

De Notarijs actuarijs caussarum Sacri Palatii.

C A P. VLT.

S V M M A R I V M.

- 1 Notarios quadraginta octo sacrum palatium habet, & de eorum munere, atque privilegijs.
- 2 Cancellaria Apostolica regens causas inter auditores aequali lance distribuit.
- 3 Notarij cur sic dicti.
- 4 Notariorum ordo antiquitus honestus fuit, sed postea vilis.
- 5 Notarij serui publici erant.
- 6 Accursij opinio refellitur, quod idem Notarij serui publici dicuntur, quia publice seruiunt.

V Su quoque comprobatum est, ut persona a Notarij tametsi absque ea iudicium constet, perquam sit necessaria, quamobrem

- 2 * habet sacrum Palatium notarios caussarum
- 1 suarum actuarios quadraginta octo, singuli scilicet Auditores quatuor, apud quos omnia, quae in iudicio sibi utilia, vel necessaria litigatores putant, veluti apud personas publicae fide probatas recipiuntur adnotanturque. Nec solent intra hunc ordinem admitti, nisi sint viri probatae fidei, quamuis non nisi publica permutatione. Habent quoque certum vniuersitatis, seu sodalitijs corpus, cui summi Pont. innumera concesserunt privilegia, ac certis legibus eorum artem exercent, quarum aliquas libro constitutionum Apostolicarum, quas rotales dicimus, aliquas vero ab ipso sodalitis, siue collegio legere licet, solet
- 2 que * Cancellariae Apostolicae Regens officio suo

suo causas inter Auditores æqua lance distri-
buere, & inter quatuor notarios cuiusvis audi-
toris. Alter solet singulis mensibus extrahi, quæ
proinde Mensarium dicunt, quique inter conno-
tarios auditori sui causas suo auditori in maio-
ri turno contingentes diuidit, & unicuique æ-
quam portionem designat. Quod si inter ipsos
de re officium concernente, aliqua exoritur
controversia, solet generalis omnium mensa-
rius & eo non valente Decanus auditorum eam
audire & definire. Reliqua si quæ supersunt ad
notarios pertinentia, à te ipso secum versans ci-
tius edisces, quàm velis, non recenseo omnia, sa-
tis enim mihi visum fuit, eos breui hac nostra
monstratione silentio non prætermisisse.

A N N O T A T I O N E S.

Notarij.) Dicebantur* olim notarij, quia notis scribe-
bant, id est, compendioso scribendi genere, sic, ut miranda
quadam solertia atque celeritate omnium dicta notis exci-
perent. Erant enim notæ quædam literæ, quibus singulis sin-
gula verba significabant, vixuta, Q. D. E. R. F. P. D. E. R. V. T.
C. hoc est. Quid de ea re fieri placeret de ea re vniuersi ita
censuerunt. Et hæc, Q. V. E. C. P. D. L. id est. Quæue eius causa
parata, do, lego. Et similes, in quas quidem singulares anti-
quorum literas Valerius Probus & Petrus Diaconus inter-
pretamenta adiecerunt, qui in tam difficili obscuroque scri-
bendi genere non modicum beneficium posteris præstiterunt.
Antiqui enim ex communi consensu primis literis celerita-
tis causa verba notabant, ut apud auctores & in veterum
etiam monumentis, non vno in loco comprehendere licet.
Hinc Suetonius de Tito verba faciens, sic scriptum reliquit,
E pluribus cōperi, notis quoq; excipere velocissimè solitū, &

cum

cum amanuensibus per ludum, iocumque certantem imitans
chirographa quaecumque vidisset, Et Martialis lib. 10.

Nec calculator, nec notarius velox
Maiore quisquam circulo coronetur.

Et Modestinus in l. inter eos, ex quibus cau. maio. Eos, qui
notis scribunt acta, praesidium Reipublicae causa, non abesse
certum est, Iulius autem Caesar notas transposito litterarum
ordine usurpare consuevit, praesertim in epistolis ad famili-
ares, ut auctor est Tranquillus, in quibus, si quae occulta per-
ferenda erant, per notas scripsit, id est, sic structo litterarum
ordine ut nullum verbum effici posset, quae si quis inuestiga-
re et persequi vellet, quartam elementorum litterarum, id
est, d, pro a, et perinde reliquas commutet, veluti apud Cae-
lium est quoque legere lib. 17. cap. 9. Sic plerosque hodie scri-
bere etiam animaduertimus, cum nullis, aut paucis eorum
litteris communicari velint, quas vulgus xiferas appellat.

- 4 Et Notariorum * sine scribarum ordinem honestum fuisse
ex Cicrone in v. in Verrem com. Etari possumus, quod eorum
hominum fidei tabulae publicae, periculaque magistratum
committantur. Et pro domo, Scribae, qui nobiscum in rationi-
bus momentisque publicis versantur, non obscurum de meo
in Rempub. beneficijs suum iudicium decretumque esse vo-
luerunt. Et si scribarum munus apud Graecos multo honorifi-
centius fuisse, quam apud Romanos scriptum v. liquerit Pro-
bus in Eumena. Ceterum temporum progressu vile apud Ro-
manos neglectumque hoc officium fuit, ut serui, * publici il-
lud exercerent, veluti à Iuriconsulto demonstratur in l. 1.
3 ff. rem pupilli saluam fore, in l. non aliter, de adopt. et in l.
6 ff. exigere, de magistr. conuen. Hinc illud * Accursianum,
quod communis nostrorum schola sectatur in §. cum autem,
Instit. de adopt. haudquaquam auguror esse verum, scilicet,
Notarium ideo seruum publicum dici, quod publice seruisset,
in publicis, priuatisque negotijs acta et rationes conscriben-
do. Nam verè seruierant, qui ad illud munus adhibebantur.

Sed

Sed postea Arcadius & Honorius. A. A. in l. Generali, de Tabul. C. lib. 10. sancierunt, liberos homines esse, qui ad hoc munus adsciscerentur, nec servis amplius illud exercendi pateat aditus, ut ad veterem, priscumque morem restituisse videatur. Nic. Am. & Crassus.

LIBER III.

DE IUDICIIS.

*Iudicium plurifariam accipi, & quale sit
in nostra specie.*

CAP. I.

SUMMARIVM.

- 1 Iudicium quindecim modis accipitur. & nu. 8.
- 2 Iudicium quid sit. & nu. 9.
- 3 Iudicium unde dicatur.
- 4 Iudicia qua de causa instituta fuere. & num. 6. & 10.
- 7 Iudex, secundum allegata & probata ius dicere debet.
- 8 Iudicium quomodo intelligatur.
- 11 Iudicis officium quale esse debeat.
- 12 Iudex in re dubia ad arbitres eligendum partes cogere potest.
- 13 Lites & contentiones mala sunt.

Iudicium a* iure nostro plurifariam accipi solet, nempe quindecim modis, quos docet glo. instit. qui. non est permi. face. test. §. preterea, verbo, iudicium. Sed nostro casu pro humano contentioso accipiemus, quod homo inter homines contententes exercet, de quo nobis nego-